

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci obecných policajtov

Anotácia: Príspevok sa zaoberá problematikou obecných polícií na Slovensku z hľadiska ich postavenia v spoločnosti. Vzhľadom na rozsah a povahu pracovných úloh príslušníkov obecných polícií sa príspevok zameriava aj na posúdenie ich bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov. Cieľom príspevku je poukázať na potrebu zvyšovania bezpečnosti príslušníkov obecných polícií, ktorú je možné dosiahnuť aj preradením pracovnej pozície do vyššej kategórie rizík u vybraných príslušníkov.

Kľúčové slová: obecná polícia, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, bezpečnosť, miestna samospráva, riziko.

Úvod

Zaisťovanie vnútornej bezpečnosti štátu a verejného poriadku je jednou zo základných úloh štátu. Plnenie tejto základnej úlohy je v kompetencii štátnych bezpečnostných zborov, ktorých činnosť je dopĺňaná ďalšími, predovšetkým súkromnými bezpečnostnými zbormi. Medzi kľúčové bezpečnostné zbory, ktorých úlohou je zaisťovanie vnútornej bezpečnosti štátu a verejného poriadku, patria predovšetkým policajné bezpečnostné zbory. V podmienkach Slovenskej republiky pôsobia dva policajné zbory, ktoré sa od seba líšia územnou pôsobnosťou, kompetenciami, štruktúrami a ďalšími aspektmi. Policajný zbor Slovenskej republiky je primárnym ozbrojeným bezpečnostným zborom s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem a úlohy, ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Činnosť tohto štátneho policajného bezpečnostného zboru dopĺňajú obecné polície, ktoré sú poriadkovými útvarmi pôsobiacimi pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v obci a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce.

1 Postavenie obecnej polície na Slovensku

Obecná polícia plní úlohy, ktoré jej vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov len na vymedzenom území, jej pôsobnosť teda nie je celoslovenská. Policajná činnosť obecných polícií na Slovensku sa zblížuje s policajnou činnosťou vykonávanou na celom území, tak ako to je v mnohých členských štátoch Európskej únie.¹ Naopak, niektoré členské štáty Európskej únie vo svojich metropolách nevyužívajú služby obecnej polície. Za príklad takéhoto mesta možno považovať Paríž, ktorý nemá vlastnú obecnú políciu. Namiesto toho, v meste pôsobia agenti, ktorí majú právo použiť donucovacie prostriedky na riešenie spoločenských sporov.²

Obecnú políciu zriaďuje a zrušuje obec všeobecne záväzným nariadením. Vzhľadom na to, že obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, nikto jej nemôže prikázať zriadiť jednotku obecnej polície pôsobiacu na jej území, a preto nie

¹ DONNELLY, D. 2013. *Municipal Policing in the European Union: Comparative Perspectives*. Great Britain: Palgrave.

² de MAILLARD, J. a M. ZAGRODZKI. 2017. Plural policing in Paris: variations and pitfalls of cooperation between national and municipal police forces. *Policing & Society*, 27(1), 54-67.

každá obec má takýto bezpečnostný zbor zriadený. Dôvodom nezriadenia obecnej polície je predovšetkým nedostatok finančných prostriedkov nevyhnutných pre jej prevádzkovanie. Efektívnosť policajných zložiek však nie vždy závisí od výšky finančných prostriedkov investovaných do bezpečnosti.³ Dôležitým aspektom úspešnej a efektívnej obecnej polície je aj jej personálne obsadenie.

Záujemcovia o prácu v obecnej polícii musia spĺňať prísne podmienky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi. V zmysle zákona č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov sa príslušníkom obecnej polície môže stať len bezúhonná osoba, staršia ako 21 rokov, ktorá je telesne, duševne a odborne spôsobilá na plnenie úloh obecnej polície. Odbornú spôsobilosť získava záujemca o prácu v obecnej polícii absolvovaním odbornej prípravy, ktorú vykonáva Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v stredných odborných školách Policajného zboru alebo sa vykonáva v zariadeniach obcí. Odborná príprava sa vykonáva dennou formou, pričom dĺžka jej trvania je rozvrhnutá na tri po sebe nasledujúce mesiace v celkovom počte 420 hodín (340 hodín teoretickej časti a 80 hodín praktickej časti). Odborná príprava sa vykonáva podľa "Vzdelávacieho programu odbornej prípravy", vydaného Ministerstvom vnútra SR. Po absolvovaní odbornej prípravy vykoná záujemca o prácu v obecnej polícii skúšku odbornej spôsobilosti príslušníkov obecnej polície. Skúšku je možné opakovať len raz na opravnej skúške. Po neúspešnom absolvovaní opravnej skúšky, môže záujemca o prácu v obecnej polícii vykonať novú skúšku až po opakovanom absolvovaní odbornej prípravy. Dátum a miesto vykonania skúšky a opravnej skúšky určuje Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Obec uhrádza Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky preukázateľné náklady súvisiace s vykonaním skúšky a opravnej skúšky.⁴ Podrobnosti o vykonaní skúšky a opravnej skúšky upravuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 590/2003 Z. z. o skúškach odbornej spôsobilosti príslušníkov obecnej polície a o odbornej príprave príslušníkov obecnej polície.⁵

Uchádzač o prácu v obecnej polícii musí, okrem získania odbornej spôsobilosti a splnenia ostatných predpísaných podmienok, disponovať aj nemenej dôležitými schopnosťami a osobnostnými predpokladmi pre prácu v obecnej polícii, ktoré sa posudzujú počas výberového konania. Medzi potrebné a vhodné schopnosti a osobnostné predpoklady obecného policajta patrí napríklad odolnosť voči záťaži, schopnosť riešenia konfliktov, riadiace schopnosti, rozhodovacie schopnosti, schopnosť komunikácie, schopnosť sebareflexie (sebahodnotenia) a spôsob hodnotenia iných ľudí, iniciatívnosť, asertívnosť a kreatívne myslenie (vynaliezavosť a tvorivosť), postoj k učeniu a novým výzvam. Po úspešnom absolvovaní výberového konania a prijatí uchádzača na pozíciu príslušníka obecnej polície sa uchádzač stáva zamestnancom obce, v ktorej bude plniť svoje úlohy.

Tak ako každá iná organizácia, aj obecné polície sa snažia prijať a udržať si pracovitých a odhodlaných zamestnancov.⁶ V podmienkach Slovenskej republiky sú príslušníci obecných polícii pravidelne preškolení s cieľom zvyšovania ich právneho vedomia. V rámci odborno-bezpečnostných kurzov sú príslušníci obecnej polície oboznamovaní nie len s novými všeobecne záväznými nariadeniami obce, ale aj s tými, ktoré nestratili svoju platnosť. V rámci preškľovacích kurzov sú príslušníci obecnej polície preskúšaní vo forme testov z odborných vedomostí z oblasti priestupkového a trestného

³ ALDA, E. - V. GIMENEZ - D. PRIOR. 2019. Does a complex environment affect police efficiency: An examination on municipal police in Mexico. *Applied economics letters*, 27(14), 1220-1223.

⁴ Zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov.

⁵ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 590/2003 Z. z. o skúškach odbornej spôsobilosti príslušníkov obecnej polície a o odbornej príprave príslušníkov obecnej polície.

⁶ PAOLINE, E. A. a J. M. GAU. 2019. An Empirical Assessment of the Sources of Police Job Satisfaction. *Police quarterly*, 23(1), 55-81.

zákona a ďalších zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov súvisiacich s výkonom služby príslušníka obecnej polície. Preškoloňovacie kurzy príslušníkov obecných polícií, zamerané napríklad na taktiku pri zásahu, prebiehajú v súčinnosti s Policajným zborom Slovenskej republiky. V záujme ochrany duševného zdravia boli niektorými policajnými organizáciami implementované tréningové programy zamerané na zvládanie stresových situácií vyskytujúcich sa pri výkone ich povolania.⁷

Obecná polícia môže vykonávať svoju pôsobnosť len v medziach zákona, ktorý jej vymedzuje základné úlohy. Obecná polícia:

- zabezpečuje verejný poriadok v obci, spolupôsobí pri ochrane jej obyvateľov a iných osôb v obci pred ohrozením ich života a zdravia,
- spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru pri ochrane majetku obce, majetku občanov, ako aj iného majetku v obci pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím i s využitím ústrední zabezpečujúcich signalizáciu a iných zabezpečovacích systémov (pulty centrálnej ochrany),
- dbá o ochranu životného prostredia v obci,
- dbá o dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach, iných verejných priestranstvách a verejne prístupných miestach,
- vykonáva všeobecne záväzné nariadenia obce, uznesenia obecného zastupiteľstva a rozhodnutia starostu,
- objasňuje priestupky, ak tak ustanovuje osobitný predpis, prejednáva v blokovom konaní priestupky ustanovené osobitným predpisom a priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky spáchané porušením príkazu, zákazu alebo obmedzenia vjazdu, jazdy, odbočenia, otáčania, cúvania, zastavenia alebo státia vyplývajúceho zo všeobecnej úpravy cestnej premávky alebo z dopravnej značky alebo dopravného zariadenia,
- oznamuje príslušným orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistí pri plnení svojich úloh a ktorých riešenie nepatrí do pôsobnosti obce,
- oznamuje obci porušenie zákazu požitia alkoholických nápojov a iných návykových látok osobou maloletou do 15 rokov alebo mladistvou do 18 rokov,
- plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom,
- doručuje písomnosti, ak tak určí súd,
- plní ďalšie úlohy vymedzené obcou.

Príslušníci obecnej polície sú pri plnení úloh povinní dodržiavať zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy a v ich rámci sa riadiť pokynmi náčelníka (prípadne pokynmi starostu obce), dbať na vážnosť, česť a dôstojnosť občanov i svoju vlastnú a nepripustiť, aby občanom v súvislosti s činnosťou obecnej polície vznikla bezdôvodná ujma a prípadný zásah do ich práv a slobôd neprekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného zákroku; zakročiť podľa svojich možností a schopností v medziach zákona o obecnej polícii a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, prípadne vykonať iné nevyhnutné opatrenia, ak je dôvodné podozrenie, že bol spáchaný alebo je páchaný trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo je iným spôsobom rušený verejný poriadok; zakročiť, ak je ohrozený

⁷ CARLETON, R.N. et al., 2018. A longitudinal assessment of the road to mental readiness training among municipal police. *Cognitive behaviour therapy*, 47(6), 508-528.

život, zdravie alebo hrozí škoda na majetku (nemusí tak urobiť, ak by tým vystavil vážnemu ohrozeniu seba alebo ine osoby); oznámiť v prípade, že bol spáchaný trestný čin, vec Policajnému zboru Slovenskej republiky alebo prokurátorovi a podľa povahy veci tiež zamedziť vstupu nepovolaných osôb na miesto činu; poučiť pri vykonávaní zákrokov osoby o ich právach; oznamovať bezodkladne náčelníkovi poruchy a nedostatky, ktoré ohrozujú alebo sťažujú výkon jeho činnosti.

2 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci obecných policajtov

Vzhľadom na charakter a rozsah úloh, ktoré obecne polície plnia, majú príslušníci obecnej polície pri plnení svojich úloh postavenie verejného činiteľa, rovnako ako aj príslušníci Policajného zboru Slovenskej republiky. Jedná sa teda o chránené osoby, pričom útok na takéto osoby spáchaný v súvislosti s právomocou a zodpovednosťou príslušníka obecnej polície sa považuje za trestný čin. Z uvedených skutočností je zrejmé, že pri plnení úloh obecnej polície príslušníkom existuje zvýšené riziko vzniku pracovného úrazu než pri iných typoch profesií. Podľa rizikovosti práce, ktorú zamestnanec na Slovensku vykonáva, podľa úrovne a charakteru faktorov práce a pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť zdravie zamestnancov, posúdenia zdravotných rizík a na základe zmien zdravotného stavu zamestnancov je možné jednotlivé zamestnania klasifikovať do štyroch kategórií. Obrázok 1 uvádza kategórie prác podľa rizika s ich popisom.

Obrázok 1 Kategórie prác podľa rizika.⁸

⁸ Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

1. kategória	<ul style="list-style-type: none"> práce, pri ktorých nie je riziko poškodenia zdravia zamestnanca vplyvom práce a pracovného prostredia alebo miera zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia je akceptovateľná
2. kategória	<ul style="list-style-type: none"> práce, pri ktorých vzhľadom na riziko nie je predpoklad poškodenia zdravia, ale nedá sa vylúčiť nepriaznivá odpoveď organizmu na záťaž faktormi práce a pracovného prostredia; nepriaznivá odpoveď organizmu na záťaž faktormi práce a pracovného prostredia zahŕňa neočakávanú alebo nepredpokladanú reakciu organizmu, a to vo forme príznaku alebo odlišného znaku vrátane zmenených laboratórnych hodnôt, alebo zmenených funkčných schopností organizmu v súvislosti s expozíciou danému faktoru práce a pracovného prostredia. Sú to práce, pri ktorých faktory práce a pracovného prostredia neprekračujú limity alebo kritériá ustanovené osobitnými predpismi. Miera zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia je vyššia ako u obyvateľov, ale je tolerovateľná
3. kategória	<ul style="list-style-type: none"> práce s vysokou mierou zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia, pri ktorých: expozícia zamestnanca faktorom práce a pracovného prostredia nie je znížená technickými opatreniami alebo organizačnými opatreniami na úroveň ustanoveného limitu a na zníženie rizika je potrebné vykonať iné špecifické ochranné opatrenia vrátane použitia osobných ochranných pracovných prostriedkov, je expozícia zamestnanca faktorom práce a pracovného prostredia znížená technickými opatreniami alebo organizačnými opatreniami na úroveň ustanoveného limitu, ale vzájomná kombinácia a pôsobenie faktorov práce a pracovného prostredia môžu poškodiť zdravie, alebo zisťujú sa zdravotné zmeny u zamestnancov vo vzťahu k pôsobiacim faktorom, nie sú ustanovené limity, ale nepriaznivá odpoveď organizmu poukazuje na možné špecifické pôsobenie faktorov práce a pracovného prostredia a expozícia faktorom práce a pracovného prostredia môže u zamestnanca spôsobiť poškodenie zdravia
4. kategória	<ul style="list-style-type: none"> len výnimočne na obmedzený čas, najviac na jeden rok, práce s veľmi vysokou mierou zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia; sú to práce: pri ktorých nie je možné znížiť technickými opatreniami alebo organizačnými opatreniami expozíciu zamestnanca faktorom práce a pracovného prostredia na úroveň ustanovených limitov a expozícia faktorom práce a pracovného prostredia prekračuje kritériá na zaradenie práce do tretej kategórie a je potrebné vykonať iné špecifické ochranné opatrenia vrátane použitia osobných ochranných pracovných prostriedkov, ktoré podľa miery expozície jednotlivým faktorom práce a pracovného prostredia patria do tretej kategórie, ale vzájomná kombinácia a pôsobenie faktorov práce a pracovného prostredia zvyšuje riziko poškodenia zdravia, alebo zisťujú sa zdravotné zmeny u zamestnancov vo vzťahu k pôsobiacim faktorom

Riziková práca je práca, pri ktorej je zvýšené nebezpečenstvo vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou. Rizikovou prácou je práca zaradená do tretej a štvrtej kategórie. O zaradení práce do tretej kategórie a štvrtej kategórie, o zmene alebo vyradení práce z tretej kategórie a štvrtej kategórie rozhoduje príslušný orgán verejného zdravotníctva na základe návrhu zamestnávateľa, fyzickej osoby – podnikateľa, ktorý nezamestnáva iné fyzické osoby, alebo z vlastného podnetu.

Na zaradenie pracovníkov do jednotlivých kategórií je nutné venovať pozornosť faktorom, ktoré ovplyvňujú zaradenie do konkrétnej kategórie. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v zmysle neskorších predpisov stanovuje podrobnosti o faktoroch práce a pracovného prostredia pre zaradenie prác do kategórie rizikovosti. Medzi tieto faktory patrí:

- Hluk
- Vibrácie
- Elektromagnetické pole
- Umelé optické žiarenie - Ultrafialové žiarenie
- Umelé optické žiarenie - Infračervené žiarenie

- F. Umelé optické žiarenie - Lasery
- G. Umelé optické žiarenie - Intenzívne pulzné svetlo
- H. Umelé optické žiarenie - Ionizujúce žiarenie
- I. Zvýšený tlak vzduchu
- J. Chemické faktory
- K. Karcinogénne a mutagénne faktory
- L. Biologické faktory
- M. Zát'az teplom
- N. Zát'az chladom
- O. Fyzická zát'az
- P. Psychická pracovná zát'az⁹

Analýzou uvedených faktorov v zmysle Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov ovplyvňujúcich pracovné prostredie príslušníkov obecných polícií je možné ich zaradiť do konkrétnej kategórie rizikovosti práce. Tabuľka 1 uvádza analýzu rizikovosti práce príslušníkov obecných polícií podľa jednotlivých faktorov práce a pracovného prostredia.

Tabuľka 1 Analýza faktorov rizikovosti práce vplyvajúcich na prácu obecných policajtov^{10,11,12,13}

Faktor práce	Kategória	Charakteristika prác
A. Hluk	1.	a) Práce, pri ktorých je predpoklad, že normalizovaná hladina expozície hluku $L_{AEX,8h}$ neprekročí 75 dB alebo vrcholová hladina C akustického tlaku L_{CPk} neprekročí 130 dB. b) Práce, pri ktorých je nerovnomerne rozvrhnutý pracovný čas alebo pri ktorých sa expozícia hluku v priebehu týždňa mení, pričom je predpoklad, že týždenný priemer denných hodnôt normalizovanej hladiny hlukovej expozície za 40-hodinový týždeň neprekračuje 75 dB a normalizovaná hladina expozície hluku $L_{AEX,8h}$ ani za jednu pracovnú zmenu neprekročí dolnú akčnú hodnotu expozície hluku.
B. Vibrácie	-	Netýka sa
C. Elektromagnetické pole	-	Netýka sa
D. Umelé optické žiarenie - Ultrafialové žiarenie	-	Netýka sa
E. Umelé optické žiarenie - Infračervené žiarenie	-	Netýka sa
F. Umelé optické žiarenie - Lasery	-	Netýka sa
G. Umelé optické žiarenie - Intenzívne pulzné svetlo	-	Netýka sa
H. Umelé optické žiarenie - Ionizujúce žiarenie	-	Netýka sa
I. Zvýšený tlak vzduchu	-	Netýka sa
J. Chemické faktory	-	Netýka sa

⁹ Vyhláška č. 448/2007 Z. z. Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky

¹⁰ Nariadenie vlády č. 115/2006 Z. z.

¹¹ Nariadenie vlády č. 83/2013 Z. z.

¹² Vyhláška č. 99/2016 Z. z.

¹³ Vyhláška 542/2007 Z. z.

K. Karcinogénne a mutagénne faktory	-	Netýka sa
L. Biologické faktory	2.	Práce pri ktorých je expozícia biologickým faktorom skupiny 2 (môžu spôsobiť ochorenie ľudí a mohli by predstavovať nebezpečenstvo pre zamestnancov, ale nie je pravdepodobné, že sa ochorenie rozšíri v populácii, pričom obvykle je k dispozícii účinná profylaxia alebo liečba) alebo biologickým faktorom skupiny 3 (môžu spôsobiť závažné ochorenie ľudí a vážne nebezpečenstvo pre zamestnancov; môžu predstavovať riziko rozšírenia v populácii, pričom obvykle je k dispozícii účinná profylaxia alebo liečba), ak sa nimi spôsobené infekcie za bežných podmienok nešíria vzduchom, a pri ktorých je dostupná účinná profylaxia a liečba.
M. Zátťaž teplom	2.	a) Práce dlhodobo vykonávané na vnútornom pracovisku, kde je v dôsledku tepelnej zátáže z technológie prekročená prípustná hodnota operatívnej teploty, ale miera tepelnej zátáže nevyžaduje obmedzenie času práce dodržiavaním dlhodobo únosného času práce a krátkodobo únosného času práce. b) Práce dlhodobo vykonávané na vonkajšom pracovisku počas teplého obdobia (Teplé obdobie je obdobie s priemernou dennou vonkajšou teplotou vzduchu 13 °C a vyššou)
N. Zátťaž chladom	2.	a) Práce dlhodobo vykonávané na vnútornom pracovisku, kde z technologických dôvodov nie je dosahovaná prípustná hodnota operatívnej teploty, ale operatívna teplota v týchto priestoroch nie je nižšia ako +4°C. b) Práce dlhodobo vykonávané na vonkajšom pracovisku počas chladného obdobia (ak priemerná denná teplota počas dvoch po sebe nasledujúcich dní klesne pod 13 °C, hodnotí sa prostredie podľa hodnôt pre chladné obdobie.)
O. Fyzická zátťaž	2.	a) Práce prevažne dynamické, vykonávané veľkými svalovými skupinami, pri ktorých 1. zmenový netto energetický výdaj neprekročí priemerné a prípustné hodnoty pre vekové skupiny mužov a žien, ale prekročí 0,85-násobok priemerných a prípustných hodnôt pre vekové skupiny mužov a žien, 2. minútový netto energetický výdaj neprekročí prípustné hodnoty pre vekové skupiny mužov a žien, ale prekročí 0,85-násobok prípustných hodnôt pre vekové skupiny mužov a žien, alebo 3. srdcová frekvencia neprekročí hodnoty priemernej zmenovej srdcovej frekvencie pre vekové skupiny mužov a žien, ale prekročí 0,85-násobok hodnoty priemernej zmenovej srdcovej frekvencie pre vekové skupiny mužov a žien. b) Práce vykonávané malými svalovými skupinami, pri ktorých 1. nie sú prekročené prípustné zmenové priemerné hodnoty pre prevažne dynamickú prácu a pre prácu so statickými zložkami práce pre mužov a ženy, ale je prekročený 0,7-násobok prípustných zmenových priemerných hodnôt pre prevažne dynamickú prácu a pre prácu so statickými zložkami práce pre mužov a ženy, 2. nie je prekročený počet pohybov za zmenu ani za minútu v závislosti od trvania sťahu a veľkosti vynakladanej sily vyjadrenej percentom Fmax príslušnej svalovej skupiny, ale je prekročený 0,5-násobok počtu pohybov za zmenu alebo za minútu v závislosti od trvania sťahu a veľkosti vynakladanej sily vyjadrenej percentom Fmax príslušnej svalovej skupiny, 3. ani krátkodobo nie sú prekročené prípustné hodnoty krátkodobého zaťaženia svalov prevažne dynamickou prácou, ale je prekročený 0,7-násobok prípustných hodnôt krátkodobého zaťaženia svalov prevažne dynamickou prácou, alebo 4. počet pohybov malých svalových skupín ruky a prstov neprekročí pri celozmenovej vynakladanej sile prípustné hodnoty, ale prekročí 0,5-násobok prípustných hodnôt pri celozmenovej vynakladanej sile. c) Práce prevažne statické, vykonávané malými svalovými skupinami, pri ktorých priemerná zmenová vynakladaná svalová sila neprekročí prípustné hodnoty, ale prekročí 0,7-násobok prípustných hodnôt. d) Práce spojené s premiestňovaním bremien, ¹⁰ pri ktorých hmotnosť ručne premiestňovaných bremien neprekračuje 1. maximálnu celozmenovú hmotnosť, ale prekračuje 0,5-násobok maximálnej celozmenovej hmotnosti, 2. maximálnu hmotnosť bremena, ale prekračuje 0,2-násobok maximálnej hmotnosti bremena stanovenej pre mužov a 0,5-násobok maximálnej hmotnosti bremena stanovenej pre ženy. e) Práce vykonávané prevažne v základnej pracovnej polohe v sede, v stoj i alebo pri striedaní polôh, pričom sa pri práci pravidelne vyskytujú podmienené prijateľné pracovné polohy alebo neprijateľné pracovné polohy, avšak nie sú prekročené prípustné hodnoty.
P. Psychická pracovná zátťaž	2.	Práce, pri ktorých psychická pracovná zátťaž posudzovaná podľa charakteristik práce a pracovného prostredia dosahuje zvýšenú intenzitu podľa metódy používanej podľa prílohy č. 5 časti A vyhlášky 542/2007.

Na základe faktora A. „Hluk“ by bola väčšina obecných polícií zaradených do 1. kategórie, pričom výnimku by mohli tvoriť obecné polície vo veľkých mestách. V hlavnom meste Slovenska bolo vykonané meranie, kde boli namerané priemerné hodnoty hluku v ranných špičkách až 92,5 dB, v poobedňajších 81,6 dB a večerných 76,1 dB.¹⁴ Na základe toho by bolo možné zaradiť obecných policajtov vykonávajúcich činnosť v lokalite rušných križovatiek do 2. kategórie.

¹⁴ Bratislavské noviny 2006.

Faktory B, C, D, E, F, G, H, I, J a K sa práce obecných policajtov netýkajú, prípadne sa s týmito faktormi stretávajú iba vo výnimočných prípadoch. Z toho dôvodu sa neurčujú ani jednotlivé kategórie pri týchto faktoroch.

Pri hodnotení faktora L. „Biologické faktory“, je nevyhnutné brať do úvahy fakt, že príslušníci obecných polícií pri výkone svojho povolania prichádzajú do kontaktu s ľuďmi. Za určitých okolností, napríklad pri útoku vedenom voči ich osobám, majú príslušníci obecných polícií oprávnenie využiť aj donucovacie prostriedky ako hmaty a chmaty. Pri útoku vedenom voči príslušníkovi obecnej polície môže útočník použiť aj rôzne formy zbrane. V prípade, ak je útočník nakazený infekčnou chorobou hrozí, že by takýmto útokom mohol byť nakazený aj príslušník obecnej polície, a preto by mohli byť príslušníci obecnej polície zaradení do 2 kategórie. Zaradenie do ostatných kategórií je možné zvažovať len vo výnimočných prípadoch, medzi ktoré patrí aj pandémia súvisiaca s ochorením COVID-19. Aj v takejto špecifickej situácii, kedy je zvýšené riziko stretnutia sa s nakazenými osobami ochorením COVID-19 a následného nakazenia sa od týchto osôb, musia príslušníci obecných polícií plniť svoje pracovné úlohy.

Príslušníci obecnej polície vykonávajú svoje pracovné úlohy predovšetkým v exteriéri. Nakoľko v lete býva na Slovensku priemerná teplota vyššia ako 13 °C podľa faktora M. „Záťaž teplom“ je možné ich zaradiť do 2. kategórie na základe Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 99/2016 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci v znení neskorších predpisov, ktorá okrem iného definuje mimoriadne teplý deň, ako deň, v ktorom teplota vonkajšieho vzduchu nameraná v tieni dosiahla hodnotu vyššiu ako 30 °C. Najvyššia nameraná teplota na Slovensku bola 20. 7. 2007 v Hurbanove, a to 40,3 °C. Najvyššia priemerná ročná teplota bola v roku 2019 v Žihárči, a to 13,1 °C. Najvyšší mesačný priemer teploty bol evidovaný v auguste 1992 na Bratislavskom sídlisku Petržalka, a to 26,0 °C.¹⁵

V prípade kategórie N. „Záťaž chladom“ je možné zaradiť príslušníkov obecných polícií do 2. kategórie. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 99/2016 Z. z. definuje aj mimoriadne chladný deň, ako deň, v ktorom teplota vonkajšieho vzduchu nameraná v tieni dosiahla hodnotu nižšiu ako -15 °C.¹⁵

Podľa faktora O. „Fyzická záťaž“ je možné zaradiť príslušníkov obecných polícií do druhej kategórie. Počas pochôdzkovej činnosti, ktorú vykonávajú v rámci plnenia svojich pracovných úloh, vynakladajú pomerné množstvo energie. Ďalšia skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné príslušníkov obecných polícií zaradiť do tejto kategórie je, že v prípade služobného zákroku s použitím donucovacích prostriedkov sú nútení krátkodobo vynaložiť viac energie ako osoby, ktoré spadajú do prvej kategórie. Jednotlivé prípustné hodnoty fyzickej záťaže pre pohlavia a vekové kategórie bližšie špecifikuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Pri kategórii P. „Psychická pracovná záťaž“ je nutné zamerať sa na vyhlášku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 542/2007 Z. z., ktorá v prílohe č. 5 časť A hodnotí psychickú pracovnú záťaž v štyroch stupňoch podľa jedenástich charakteristík práce a pracovného prostredia: intenzita práce a časový tlak, vnútené pracovné tempo, monotónnosť, vplyvy narušajúce sústredenie, sociálne interakcie, hmotná a organizačná zodpovednosť, riziko ohrozenia života a zdravia vlastného alebo iných osôb, práca na zmeny, pracovné prostredie, fyzická nepohoda a iné zdroje záťaže. Podľa tejto metódy, ak aspoň

¹⁵ Slovenský hydrometeorologický ústav 2021.

jedna charakteristika zodpovedá tretej kategórii, ale maximálne jedna do štvrtej, potom by mala byť práca zaradená do tretej kategórie. V prípade práce príslušníka obecnej polície je potrebné sa zamerať na charakteristiku rizika ohrozenia života a zdravia vlastného alebo iných osôb. Počas výkonu povolania a plnenia svojich pracovných úloh môže byť príslušník obecnej polície napadnutý a zranený.

Na základe posúdenia jednotlivých faktorov práce príslušníkov obecných polícií v zmysle vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. je možné ich zamestnanie zaradiť do druhej kategórie rizikových profesií. Zohľadnením aktuálnej celosvetovej situácie súvisiacej s pandémiou ochorenia COVID-19 prenášaného vzduchom, ktorá predstavuje pre príslušníkov obecných polícií zvýšené riziko nakazenia sa, by bolo možné ich profesiu podľa faktora L. „Biologické faktory“ zaradiť do tretej kategórie. V prípade, ak minimálne jeden faktor práce a pracovného prostredia pre zaradenie prác do kategórie rizikovosti je zaradený do 3. kategórie, všetky osoby vykonávajúce toto povolanie sú zaradené do tretej kategórie rizikovosti práce.

Záver

Na základe vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. by obecní policajti mali byť zaradení do druhej kategórie rizikovosti prác, čo značí menšie riziko. Rizikovosť ich povolania je v súčasnosti zvýšená jedným z biologických faktorov - ochorením COVID-19. Preto je možné uviesť, že príslušníci obecných polícií v čase pandémie súvisiacej s ochorením voľne sa šíriacim vzduchom splňajú podmienky pre zaradenie do tretej kategórie rizikových prác. Preto by malo byť na zväznení zaradenie obecných policajtov do tretej kategórie rizikovosti prác počas výskytu pandémie súvisiacej s voľným šírením nákazlivého ochorenia. Tak by bolo možné zvýšiť ich bezpečnosť a ochranu zdravia počas pandémie. Zaradením príslušníkov obecných polícií do tejto kategórie rizikovosti práce by predstavovalo aj pravidelné lekárske preventívne prehliadky vykonávané u špecialistov. Takéto prehliadky by odhalili včas rôzne ochorenia a boli by aj prevenciou vzniku pracovných ochorení. Je zarážajúce, že obecní policajti na Slovensku nie sú jednotne zaradení do rovnakej kategórie prác podľa rizika. Ak sa zameriame na obecných policajtov vykonávajúcich pochôdzkovú činnosť, tak v niektorých obciach sú zaradení do prvej kategórie, v niektorých do druhej. Špecifický príklad je mesto Košice, kde sú obecní policajti zaradení do tretej kategórie. To poukazuje na to, že mesto kladie dôraz na bezpečnosť svojich obyvateľov, ale aj na bezpečnosť svojich mestských policajtov. Pre zlepšenie podmienok obecných policajtov na Slovensku by bolo vhodné zjednotiť ich zaradenie podľa kategórií rizík, nakoľko na všetkých vplývajú takmer rovnaké pracovné faktory.

Príspevok je spracovaný v rámci riešenia projektu 06-2020-VÚBP - Hodnocení a řízení pracovních rizik na strážníků obecní policie v kontextu přijímaných bezpečnostních opatření.

Literatúra

- ALDA, E. - V. GIMENEZ - PRIOR, E. 2019. Does a complex environment affect police efficiency: An examination on municipal police in Mexico. *Applied economics letters*, 27(14), 1220-1223.
- Bratislavské noviny 2006. Na uliciach v Ružinove je priveľa hluku. [online] Dostupný z: <https://www.bratisslavskenoviny.sk/zdravie-a-zivotny-styl/6681-na-uliciach-v-ruzinove-je-privela-hluku>

- CARLETON, R. N. et al. 2018. A longitudinal assessment of the road to mental readiness training among municipal police. *Cognitive behaviour therapy*, 47(6), 508-528
- de MAILLARD, J. a M. ZAGRODZKI. 2017. Plural policing in Paris: variations and pitfalls of cooperation between national and municipal police forces. *Policing & Society*, 27(1), 54-67.
- DONNELLY, D. 2013. *Municipal Policing in the European Union: Comparative Perspectives*. Great Britain: Palgrave.
- Nariadenie vlády č. 83/2013 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou biologickým faktorom pri práci.
- Nariadenie vlády č. 115/2006 Z. z. Nariadenie vlády Slovenskej republiky o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 590/2003 Z. z. o skúškach odbornej spôsobilosti príslušníkov obecnej polície a o odbornej príprave príslušníkov obecnej polície.
- Zákon č. 564/1991 Zb. Slovenskej národnej rady o obecnej polícii.
- PAOLINE, E. A. a J. M. GAU. 2019. An Empirical Assessment of the Sources of Police Job Satisfaction. *Police quarterly*, 23(1), 55-81.
- Slovenský hydrometeorologický ústav. 2021. Historické extrémny. [online] Dostupný z: <http://www.shmu.sk/sk/?page=1384>
- Vyhláška č. 99/2016 Z. z. Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci.
- Vyhláška č. 448/2007 Z. z. Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.
- Vyhláška č. 542/2007 o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.
- Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Keywords: municipal police, health and safety at work, security, local government, risk

Summary

The paper deals with the issue of municipal police in Slovakia in terms of their position in society. Given the scope and nature of the work tasks of members of the municipal police, the paper also focuses on the assessment of their safety and health at work in terms of generally binding legislation. The aim of the paper is to point out the need to increase the safety of members of municipal police, which can also be achieved by reclassifying jobs into a higher risk category for selected members.

*Ing. Jozef Kubás, PhD.
Katedra krízového manažmentu
Fakulta bezpečnostného inžinierstva
Žilinská univerzita v Žiline
Univerzitná 8215/1, Žilina 010 26*

e-mail: jozef.kubas@fbi.uniza.sk

Ing. Viktor Šoltés, PhD.

Katedra bezpečnostného manažmentu

Fakulta bezpečnostného inžinierstva

Žilinská univerzita v Žiline

Univerzitná 8215/1, Žilina 010 26

e-mail: viktor.soltés@fbi.uniza.sk

Ing. Petr Polák

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Jeruzalémská 1283/9, 110 00

Praha 1 – Nové Město

e-mail: polak@vubp-praha.cz

Ing. Anna Cidlinová, Ph.D.

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Jeruzalémská 1283/9, 110 00

Praha 1 – Nové Město

e-mail: cidlinova@vubp-praha.cz

Recenzent: doc. Ing. Michal Orinčák, PhD.